

අඩිගුත්තරනිකායෙ

පඤ්චකනිපාතපාළි

චතුත්ථපණ්ණාසකෙ

2. ආසාතවග්ගො

(2)

දුතිය ආසාත පටිච්ඡාය
සුත්තං

අඩිගුත්තරනිකායෙ

පඤ්චකනිපාතපාළි

චතුත්ථපණ්ණාසකෙ

2. ආසාතවග්ගො

2. දුතිය ආසාතපටිච්චනයසුත්තං

162. තත්‍ර ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො භික්ඛු ආමන්තෙසි – “ආචුසො භික්ඛවො”ති. “ආචුසො”ති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච –

“පඤ්චිමෙ, ආචුසො, ආසාතපටිච්චනයා යත්ථ භික්ඛුනො උප්පන්නො ආසාතො සබ්බසො පටිච්චනෙතබ්බො. කතමෙ පඤ්ච? ඉධාචුසො, එකච්චො පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො හොති පරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො; එවරුපෙපි, ආචුසො, පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චනෙතබ්බො. ඉධ පනාචුසො, එකච්චො පුග්ගලො අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො හොති පරිසුද්ධකායසමාවාරො; එවරුපෙපි, ආචුසො, පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චනෙතබ්බො. ඉධ පනාචුසො, එකච්චො පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො හොති අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො, ලහති ච කාලෙන කාලං චෙතසො විචරං චෙතසො පසාදං; එවරුපෙපි, ආචුසො, පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චනෙතබ්බො. ඉධ පනාචුසො, එකච්චො පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො හොති අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො, න ච ලහති කාලෙන කාලං චෙතසො විචරං චෙතසො පසාදං; එවරුපෙපි, ආචුසො, පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චනෙතබ්බො. ඉධ පනාචුසො, එකච්චො පුග්ගලො පරිසුද්ධකායසමාවාරො හොති පරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො, ලහති ච කාලෙන කාලං චෙතසො විචරං චෙතසො පසාදං; එවරුපෙපි, ආචුසො, පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චනෙතබ්බො.

“තනුවාටුසො, යේවායං පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො පරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො, කථං තස්මිං පුග්ගලො ආසාතො පටිච්චෙනෙතඛ්ඛො? සෙය්‍යථාපි, ආටුසො, භික්ඛු පංසුකුලිකො රථියාය නන්තකං දිස්වා වාමෙන පාදෙන නිග්ගහෙත්වා දක්ඛිණෙන පාදෙන විත්ථාරෙත්වා, යො තත්ථ සාරො තං පරිපාතෙත්වා ආදාය පක්කමෙය්‍ය; එවමෙව ඛො ආටුසො, යේවායං පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො පරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො, යාස්ස අපරිසුද්ධකායසමාවාරතා න සාස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතඛ්ඛො, යා ච ඛිවාස්ස පරිසුද්ධවච්චිසමාවාරතා සාස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතඛ්ඛො. එවං තස්මිං පුග්ගලො ආසාතො පටිච්චෙනෙතඛ්ඛො.

“තනුවාටුසො, යේවායං පුග්ගලො අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො පරිසුද්ධකායසමාවාරො, කථං තස්මිං පුග්ගලො ආසාතො පටිච්චෙනෙතඛ්ඛො? සෙය්‍යථාපි, ආටුසො, පොක්ඛරණි සෙචාලපණකපරියොනද්ධො. අථ පුරිසො ආගච්චෙය්‍ය සම්මාහිතත්තො සම්මපරෙතො කිලන්තො තසිතො පිපාසිතො. සො තං පොක්ඛරණිං ඔගාහෙත්වා උභොහි භත්ථෙභි ඉතිච්චි ච සෙචාලපණකං අපච්ඤහිත්වා අඤ්ජලිනා පිච්චිත්වා පක්කමෙය්‍ය. එවමෙවං ඛො, ආටුසො, යේවායං පුග්ගලො අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො පරිසුද්ධකායසමාවාරො, යාස්ස අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරතා න සාස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතඛ්ඛො, යා ච ඛිවාස්ස පරිසුද්ධකායසමාවාරතා සාස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතඛ්ඛො. එවං තස්මිං පුග්ගලො ආසාතො පටිච්චෙනෙතඛ්ඛො.

“තනුවාටුසො, යේවායං පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො ලහති ච කාලෙන කාලං චෙනසො විචරං චෙනසො පසාදං, කථං තස්මිං පුග්ගලො ආසාතො පටිච්චෙනෙතඛ්ඛො? සෙය්‍යථාපි, ආටුසො, පරිත්තං ගොපදකෙ උදකං. අථ පුරිසො ආගච්චෙය්‍ය සම්මාහිතත්තො සම්මපරෙතො කිලන්තො තසිතො පිපාසිතො. තස්ස එවමස්ස – ‘ඉදං ඛො පරිත්තං ගොපදකෙ උදකං. සවාහං අඤ්ජලිනා චා පිච්චිස්සාමි භාජනෙන චා ඛොහෙස්සාමිපි තං ලොලෙස්සාමිපි තං අපෙය්‍යමිපි තං කරිස්සාමි. යංනුනාහං චතුගුණ්ඨිකො නිපතිත්වා ගොපිතකං පිච්චිත්වා පක්කමෙය්‍ය’න්ති. සො චතුගුණ්ඨිකො නිපතිත්වා ගොපිතකං පිච්චිත්වා පක්කමෙය්‍ය. එවමෙව ඛො, ආටුසො, යේවායං පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො ලහති ච කාලෙන කාලං චෙනසො විචරං චෙනසො පසාදං, යාස්ස අපරිසුද්ධකායසමාවාරතා න සාස්ස

තස්මිං සමයෙ මනසි කාතබ්බා; යාපිස්ස අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරතා න සාපිස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතබ්බා. යඤ්ච ඛො සො ලහති කාලෙන කාලං චෙනසො විචරං චෙනසො පසාදං, තදෙවස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතබ්බං. එවං තස්මිං පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චෙනතබ්බො.

“තනුචුසො, ය්වායං පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො න ච ලහති කාලෙන කාලං චෙනසො විචරං චෙනසො පසාදං, කථං තස්මිං පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චෙනතබ්බො? සෙය්‍යථාපි, ආචුසො, පුරිසො ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාල්භගිලානො අද්ධානමග්ගපටිපන්නො. තස්ස පුරතොපිස්ස දුරෙ ගාමො පච්ඡතොපිස්ස දුරෙ ගාමො. සො න ලභෙය්‍ය සප්පායානි භොජනානි, න ලභෙය්‍ය සප්පායානි භෙසජ්ජානි, න ලභෙය්‍ය පතිරූපං උපට්ඨාකං, න ලභෙය්‍ය ගාමන්තනායකං. තමෙනං අඤ්ඤතරො පුරිසො පස්සෙය්‍ය අද්ධානමග්ගපටිපන්නො. සො තස්මිං පුරිසෙ කාරුඤ්ඤංයෙව උපට්ඨාපෙය්‍ය, අනුද්දයංයෙව උපට්ඨාපෙය්‍ය, අනුකම්පංයෙව උපට්ඨාපෙය්‍ය – ‘අහො චතායං පුරිසො ලභෙය්‍ය සප්පායානි භොජනානි, ලභෙය්‍ය සප්පායානි භෙසජ්ජානි, ලභෙය්‍ය පතිරූපං උපට්ඨාකං, ලභෙය්‍ය ගාමන්තනායකං! තං කිස්ස හෙතු? මායං පුරිසො ඉධෙව අනයබ්‍යසනං ආපජ්ජි’ති! එවමෙව ඛො, ආචුසො, ය්වායං පුග්ගලො අපරිසුද්ධකායසමාවාරො අපරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො න ච ලහති කාලෙන කාලං චෙනසො විචරං චෙනසො පසාදං, එවරූපෙපි, ආචුසො, පුග්ගලෙ කාරුඤ්ඤංයෙව උපට්ඨාපෙතබ්බං අනුද්දයායෙව උපට්ඨාපෙතබ්බා අනුකම්පායෙව උපට්ඨාපෙතබ්බා – ‘අහො චත අයමායස්මා කායදුච්චරිතං පභාය කායසුචරිතං භාවෙය්‍ය, වච්චිදුච්චරිතං පභාය වච්චිසුචරිතං භාවෙය්‍ය, මනොදුච්චරිතං පභාය මනොසුචරිතං භාවෙය්‍ය! තං කිස්ස හෙතු? මායං ආයස්මා කායස්ස හෙදා පරං මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජි’ති! එවං තස්මිං පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චෙනතබ්බො.

“තනුචුසො, ය්වායං පුග්ගලො පරිසුද්ධකායසමාවාරො පරිසුද්ධවච්චිසමාවාරො ලහති ච කාලෙන කාලං චෙනසො විචරං චෙනසො පසාදං, කථං තස්මිං පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චෙනතබ්බො? සෙය්‍යථාපි, ආචුසො, පොක්ඛරණී අච්ඡොදිකා සාතොදිකා සීතොදිකා සෙතකා සුපතිත්ථා රමණීයා නානාරුක්ඛෙහි සඤ්ජන්නා. අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය සම්මාහිතත්තො සම්මපරෙතො කිලන්තො තසිතො පිපාසිතො. සො තං

පොක්කරණිං ඔගාහෙත්වා න්හාත්වා ච පිචිත්වා ච පච්චුත්තරිත්වා තත්ථෙව රුක්ඛච්ඡායාය නිසීදෙයා වා නිපජ්ජෙයා වා.

එවමෙව ඛො, ආචුසො, ය්වායං පුග්ගලො පරිසුද්ධකායසමාචාරො පරිසුද්ධචචීසමාචාරො ලහති ච කාලෙන කාලං චෙනසො විචරං චෙනසො පසාදං, යාපිස්ස පරිසුද්ධකායසමාචාරතා සාපිස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතඛ්ඛා; යාපිස්ස පරිසුද්ධචචීසමාචාරතා සාපිස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතඛ්ඛා; යම්පි සො ලහති කාලෙන කාලං චෙනසො විචරං චෙනසො පසාදං, තම්පිස්ස තස්මිං සමයෙ මනසි කාතඛ්ඛං. එවං තස්මිං පුග්ගලෙ ආසාතො පටිච්චෙනතඛ්ඛො. සමන්තපාසාදිකං, ආචුසො, පුග්ගලං ආගම්ම චිත්තං පසීදති.

“ඉමෙ ඛො, ආචුසො, පඤ්ච ආසාතපටිච්චනයා, යත්ථ භික්ඛුනො උප්පන්තො ආසාතො සඛ්ඛසො පටිච්චෙනතඛ්ඛො”ති.

දුතිය ආසාත පටිච්චන යසුත්ත වණ්ණනා (අට්ඨකථා)

162. දුතියෙ ආසාතො එතෙසු පටිච්චනෙතඛ්ඛොති ආසාතපටිච්චනසා. ආසාතො එතෙහි පටිච්චනෙතඛ්ඛොතිපි ආසාතපටිච්චනසා. පටිච්චනයොති හි පටිච්චනයවත්ථුනම්පි පටිච්චනයකාරණානම්පි එතං අධිවචනං, තදුභයම්පි ඉධ වට්ටති. පඤ්ච හි පුග්ගලා පටිච්චනයවත්ථු හොන්ති පඤ්චහි උපමාහි පඤ්ච පටිපත්තියො පටිච්චනයකාරණානි. ලහති ච කාලෙන කාලං චෙතසො විචරං චෙතසො පසාදන්ති කාලෙ කාලෙ සමථවිපස්සනාවිත්තස්ස උප්පන්නොකාසසඬ්ඛාතං විචරඤ්චෙව සද්ධාසම්පන්නභාවසඬ්ඛාතං පසාදඤ්ච ලහති.

රථියායාති අන්තරවීථියං. නන්තකන්ති පිලොතිකඛණ්ඩං. නිග්ගහෙත්වාති අක්කමිත්වා. යො තත්ථ සාරොති යං තත්ථ ථීරට්ඨානං. තං පරිපාතෙත්වාති තං ලුඤ්චිත්වා. එවමෙව ඛොති එත්ථ පංසුකුලිකො විය මෙත්තාවිහාරී දට්ඨබ්බො, රථියාය නන්තකං විය චෙරිපුග්ගලො, දුබ්බලට්ඨානං විය අපරිසුද්ධකායසමාචාරතා, ථීරට්ඨානං විය පරිසුද්ධවචීසමාචාරතා, දුබ්බලට්ඨානං ඡඩ්ඛෙත්වා ථීරට්ඨානං ආදාය ගන්ත්වා සිබ්බිත්වා රජිත්වා පාරුපිත්වා විචරණකාලො විය අපරිසුද්ධකායසමාචාරතං අමනසිකත්වා පරිසුද්ධවචීසමාචාරතං මනසිකත්වා චෙරිමහි චිත්තුප්පාදං නිබ්බාපෙත්වා ඵාසුච්චාරකාලො දට්ඨබ්බො.

සෙචාලපණකපරියොනද්ධාති සෙචාලෙන ච උදකපජ්ජපටකෙන ච පටිච්චන්තා. සම්මපරෙතොති සම්මෙන අනුගතො. කිලන්තොති මග්ගකිලන්තො. තසිතොති තණ්හාහිභූතො. පිපාසිතොති පානීයං පාතුකාමො. අපවිසුහිත්වාති අපනෙත්වා. පිචිත්වාති පසන්තඋදකං පිචිත්වා. එවමෙව ඛොති එත්ථ සම්මාහිතත්තො පුරිසො විය මෙත්තාවිහාරී දට්ඨබ්බො, සෙචාලපණකං විය අපරිසුද්ධවචීසමාචාරතා, පසන්තඋදකං විය පරිසුද්ධකායසමාචාරතා, සෙචාලපණකං අපබ්බුහිත්වා පසන්තොදකං පිචිත්වා ගමනං විය අපරිසුද්ධවචීසමාචාරතං අමනසිකත්වා පරිසුද්ධකායසමාචාරතං මනසිකත්වා චෙරිමහි චිත්තුප්පාදං නිබ්බාපෙත්වා ඵාසුච්චාරකාලො දට්ඨබ්බො.

බොහෙස්සාමීති වාලෙස්සාමි. ලොලෙස්සාමීති ආකුලං කර්ස්සාමි. අපෙයාමිපි තං කර්ස්සාමීති පිවිතුං අසක්කුණෙයාං කර්ස්සාමි. චතුක්කුණ්ඨිකොති ජාණ්ඨි ච හත්ථෙහි ච භූමියං පතිට්ඨානෙන චතුක්කුණ්ඨිකො හුත්වා. ගොපිතකං පිවිත්වාති ගාවියො විය මුඛෙන ආකඨිසේන්තො පිවිත්වා. එවමෙව බොති එත්ථ සම්මාහිතත්තො පුරිසො විය මෙත්තාවිහාරී දට්ඨබ්බො, ගොපදං විය වෙරිපුග්ගලො, ගොපදෙ පරිත්තඋදකං විය තස්සබ්හන්තරෙ පරිත්තගුණො, චතුක්කුණ්ඨිකස්ස ගොපිතකං පිවිත්වා පක්කමනං විය තස්ස අපරිසුද්ධකායවච්ඡමාචාරතං අමනසිකත්වා යං සො කාලෙන කාලං ධම්මස්සවනං නිස්සාය වෙනසො විවරජපසාදසඨ්ඛාතං පිතිපාමොජ්ජං ලහති, තං මනසිකත්වා විත්තුජපාදනිබ්බාපනං වෙදිතබ්බං.

ආබාධිකොති ඉරියාපථහඤ්ජනකෙන විසභාගාබාධෙන ආබාධිකො. පුරතොපිස්සාති පුරතොපි හවෙයා. අනයබ්බසනන්ති අවඨ්ඨිවිනාසං. එවමෙව බොති එත්ථ සො අනාථගිලානො විය සබ්බකණ්ඨමම්මසමන්තාගතො පුග්ගලො, අද්ධානමග්ගො විය අනමතග්ගසංසාරො, පුරතො ච පච්ඡතො ච ගාමානං දුරභාවො විය නිබ්බානස්ස දුරභාවො, සජ්ජායභොජනානං අලාභො විය සාමඤ්ඤඵලභොජනානං අලාභො, සජ්ජායභෙසජ්ජානං අලාභො විය සමථවිපස්සනානං අභාවො, පතිරුපඋපට්ඨාකානං අලාභො විය ඔවාදානුසාසනීහි කිලෙසතිකිච්ඡකානං අභාවො, ගාමන්තනායකස්ස අලාභො විය නිබ්බානසම්පාපකස්ස තථාගතස්ස වා තථාගතසාවකස්ස වා අලද්ධභාවො, අඤ්ඤතරස්ස පුරිසස්ස දිස්වා කාරුඤ්ඤපට්ඨානං විය තස්මිං පුග්ගලෙ මෙත්තාවිහාරිකස්ස කාරුඤ්ඤං උජ්ජාදෙත්වා විත්තනිබ්බාපනං වෙදිතබ්බං.

අවිජොදකාති පසන්තොදකා. සාතොදකාති මධුරොදකා. සීතොදකාති තනුසීතසලිලා. සෙතකාති උග්භිජ්ජනට්ඨානෙසු සෙතවණ්ණා. සුපතිත්ථාති සමතිත්ථා. එවමෙව බොති එත්ථ සම්මාහිතත්තො පුරිසො විය මෙත්තාවිහාරී දට්ඨබ්බො, සා පොක්ඛරණී විය පරිසුද්ධසබ්බද්චාරො පුරිසො, න්හත්වා පිවිත්වා පච්චුත්තරිත්වා රුක්ඛවිජායාය නිපජ්ජිත්වා යථාකාමං ගමනං විය තෙසු ද්චාරෙසු යං ඉච්ඡති, තං ආරම්මණං කත්වා විත්තනිබ්බාපනං වෙදිතබ්බං. තතියචතුත්ථාති හෙට්ඨා චුත්තනායානෙව.

දුතිය ආසාත පටිච්චනය සුත්ත වග්ගො (ටිකා)

161-165. දුතියස්ස පයමෙ නත්ථි වත්තබ්බං. දුතියෙ ආසාතො පටිච්චනයති එත්ථ, එතෙහිති වා ආසාතපටිච්චනයා. තෙනාහ “ආසාතො එතෙහි පටිච්චනෙතබ්බො”ති ආදි.

නත්තකන්ති අනන්තකං, අන්තවිරහිතං වත්ථබ්බංචං. යදි හි තස්ස අන්තො භවෙය්‍යා, “පිලොතිකා”ති සච්චං න ගච්ඡෙය්‍යා.

සෙවාලෙනාති ඛිජකණ්ණිකකෙසරාදිභෙදෙන සෙවාලෙන. උදකපජ්ජටකෙනාති නීලමණ්ඩුකපිට්ඨිවණ්ණෙන උදකපිට්ඨිං ඡාදෙන්වා නිබ්බත්තෙන උදකපිට්ඨිකෙන. සම්මෙන අනුගතොති සම්මෙන චුට්ඨො අභිභූතො. චිත්තුජ්ජාදන්ති පටිසසම්පසුත්තචිත්තුජ්ජාදං.

විසභාගවෙදනුජ්ජත්තියා කකවෙනෙව ඉරියාපථපවත්තිනිවාරණෙන ඡන්දන්තො ආබාධති පිලෙතීති ආබාධො, සො අස්ස අත්ථිති ආබාධිකො. තංසමුට්ඨානෙන දුක්ඛිතො සඤ්ජාතදුක්ඛො. බාල්භගිලානොති අධිමත්තගිලානො. ගාමන්තනායකස්සාති ගාමන්තසම්පාපකස්ස.

පසන්තභාවෙන උදකස්ස අච්ඡභාවො වෙදිතබ්බොති ආහ “අච්ඡොදකාති පසන්තොදකා”ති. සාදුරසතාය සාතතාති ආහ “මධුරොදකා”ති. තනුකමෙව සලිලං විසෙසතො සීතලං, න බහලාති ආහ “තනුසීතසලිලා”ති. සෙතකාති නික්කද්දමා. සචික්ඛල්ලාදිවසෙන හි උදකස්ස විචණ්ණතා. සභාවතො පන තං සෙතවණ්ණමෙව. තතියාදීති උත්තානත්ථානෙව.

පයම ආසාත පටිච්චනය සුත්තාදි වග්ගො නිට්ඨිතා.